

MAGYARÁZATOK

Halandzsa. Az alvilági nyelvből feltörve, szemünk lát'ára mindinkább tért hódít s helyet kér magának a legmagasabb irodalmi rétegekben is a *halandzsa* szó. Ezt, mint ismeretes, Karinthy Frigyes alkotta s ugyanő magyarázta meg először, mit kell érteni rajta. Két karcolatot is írt erről, egyik a „Halandzsa“, amelyben a kávéházban egy fiatalember mellészegődik, össze-vissza beszél,

érthetetlen szavakat hadar s végül, mikor már teljesen megzavarta, öt koronát kér tőle kölcsön, — másik a „Mint vélgaban“, amelyben ifjú költőtársával részben vagy egészben érthetetlen szavakból álló verseket ír. Ebből való az ismert idézet is: „A pő, ha engemély, kimár, — De mind egegy, ha vildagár...“ (Tanár úr, kérem, Uj Idők kiadása 1944 246—54). Magát a *halandzsa* nyelvet, saját elbeszélése szerint Karinthy még az első világháború előtt hallotta először egy Lax vagy Lachs nevű gégebajos képűgynöktől, aki látván, hogy úgysem nagyon értik gyors suttogását, utóbb már nem is fárasztotta magát s beszédében hetet-havat, mindenféle érthetetlen szót összehordott. Ebből származott aztán a tréfás *halandzsa* nyelv s oly ismert lett, hogy ma már mindenkire, akit valami okból nem értünk meg, azt mondjuk: *halandzsázik*. Maga a szó hangutánzó s minthogy arra, amit jelent, egyáltalában nincs más kifejezés, „érthetlenség, zagyva, értelmetlen beszéd“ értelemben mindjobban terjed s valószínűleg meg is fog maradni. *Karinthy Ferenc*